

Gizonaren Etorkizunari Begira

Etorkizunean gertatuko dena igartzen asteak arrisku aundiak daramazki, Kondaira ari da gertatu denaren gain. Filosofia betiere dan eta izan bear duanaren gain.

Etorkizuna beti izkututzen da nolabait ere oraiñaldian edo igaroaldian. Eta ostera, etorkizuna pentsatzeko modu berak zertzen du oraiñaldia ta igaroaldia begiratzeko modua ere. Eta oraiñaldia begiratu bear da igaroaldia bitartez bezelatsu etorkizunaren bitartez ere. Jaspers-en arauz, etorkizunaren konzientzia gaberik eztago ezta oraiñaldiko konzientziarik ere.

Alabearrez, Kristianismuak iru dimensioak dauzka. Kreaziotik asi, jatorrizko pekatua t.a., gero, Jainkoaren gizon egitea, Eroskunda... Bere bigarren Etorrera ta Azken Epaia arte...

GAURREGUNEKO TEKNIKA TA DRIKI-DRAKEA

Teknikak irakin bizian darabil gaurregun mundu osoa... Teknika da eguneko lillura, miña eta mamua. Egia esan, teknikagatik ez dezakegu berez ona ala gaiztoa den baieztatu. Teknikak gizonaren askatasuna lortzen du alde batetik, izadiaren gaindik. Baiño ba-du arrisku bortitz bat gizona bera ere teknikaren jopu edo errueda soilla bailitzan jartzeko. Teknika lanean ari dan norbait ori ere teknikaren zerbait biurtu baita. Eta ez bakarrik giza-indibidua, baita gizarte ta kondairakoa ere.

Gaur bai, beste mendeetan baiño askozaz geiago ta obekiago dakizkigu gauzak. Ta jakifiekoa da geiago dezakegula ere. Onek, ordea, eztu esanai jakintsuago edo jakinduria aundiagorik dugunik. Ez orixe! Izatekotan ere, aldrebes, uste dut dela nik, gaurreguneko teknikaren aurreraka itxu onen eraginpean zimeldu egin baita gure artean jakin-

duriaren errorik nagusia, alegia, gauzak, mundua, gizona... berez- bere eta bere izaitean ikustatzea, Traszendetziakin dituen artu-eman- netan, ain zuzen ere.

Ezta arritzekoa, beraz, Jaspers teknikaren izaki deabrukerizko, basati, etsai ta biur-eziñaz mintzatzea. Eta Heidegger-ek gaurregun gizadian barrena zabaltzen ari den arriskurik beldurgarriena teknikan ikustea. Karraxi oeri belarriak itxitzea suizidioa litzake gizadiaren- tzat. Izan ere, teknikak amenazoa bota dio gizonari, beretik, mundu- tik, eta lagunartetik autsi, erdibitu, ta zatitzekoa. Dena dela, ia ez dezakegu atzeraka egin. Orregatik, arazoa teknikakoa ba-da, teknika bera bear dugu artu aterabide ta askabide bezala.

Edonola, gure mende onetan arazo guzien gaiñetik eta lendarbizi bear duguna da Humanismua ta giza-askatasuna. Gizonak bear du menderatu ta eskuratu teknika, eta ez ark gizona menderatu ta lotu. Izan ere, ba-dirudi teknika ugolde onek ito-larrian darabilzkiala bai gizatasuna ta bai askatasuna. Askatasun eta espiritu indar au, berriz, bear-bearrezkoa dugu gizadia bide jator, zuzen eta burutsuetatik era- man al izaiteko.

Orretarako Humanismua, espirituak, erlijioak ere aurreraka ta gu- zianen buru bezala bear du joan azitzen, teknikaren aurreraka parean edo areago, teknikazko ugolde itxu orren jopu, txorimalo biur ez gaitezen.

DATORREN ARO BERRIA: GIZARTETASUNA

Zera berri bat garrantzitsua asi gera somatzen XX-gn. mende one- tan, somatzen soillik bada ere: Alkartasun aroa, gizartetasuna... Orra, adigarritzat, Europa Alkartua. Eta Europa Alkartua uste dut nik dela Munduaren Batasunerako lehen pausoa ta mugimentu-muiña.

Etorkizuneko aro berri onen ameslari edo profetarik aundiena, du- darik gabe, Teilhard de Chardin dugu. Berak igarri baitzuen lenda- bizi nola milloika gizonak, norberaren nortasuna galdu gaberik, alkar- tasuneko organizazio antzekoa osatuko duten bai izarretan eta Ludi osoan. Berak zorrozki somatu zuen gaurko mendeak daraman ba- tasunerako bultzada irrikatu ori. Etorkizunean alkartasun eta gizar- tetasunez iritxiko dituzten irabaziak. Izan ere, emen eztugu indibi- dualismua onartzen, pertsona baizik. Eta pertsona ezta berekoikeria edo egoismua (indibidualismua, nazionalismua), besteeri erabat presta- ztea baizik.

Baiño, zoritxarrez, zenbaitek bestela pentsatzen dute. Ametituko dizute bai lortzen ari den alkartasun eta zabalkundea. Nazioen arteko

alkartasunak, organizazioak eta alkarloturak geroz ta ugariago ta estuago dijoaztela ta onelako beste gauza nabarmen batzuek. Ori bakarrik. Baiño munduaren eta Europa beraren ere Batasun antsiatu ori erabat ukatuko dizute. Au guzia amets zoro bat baizik ez omen da. Filosoфу ta poeten asmakizun uts eta amets ustela.

Dena dela, egia esan, gure mende au etengabe doa aldatzen, irakin bizian, krisi larrian, mailla orotan aldatzen ere, bai kulturazkoan, bai ekonomiakoan, bai politikoa. Gaurreguneko ekonomien eta politikaen arteko alkar-loturak (interdependentziak), berriz, bizikiago eragiten dute oraindik leheniko konfiantzarik eza eta gorrotoa.

Beraz, garbi da aro berri bat derrigorrean datorrena, egun transito edo igaroroaldian gabiltzalarik. Orregatik ezta falta gure artean ez beldur gorririk, ez itxaropenik. Orobat ezerezutzeko, edo dena gainbera lurjotzen ikusten dutenak, eta mundu obeago batean itxaropen eta Sifiismen osoa dutenak. Alere, optimismuaren aldetik ezzagokio iñolaz ere komunismuak osatu nai duen axaleko eta bortxazko batasun ustel orri. Ezta pesimismuaren aldetik, atomika erasoak eta teknikaren aurreraka itxuak ekarriko luken galbideari ere.

Oartxo bat ezarri nai dut une onetantxe. Zenbaitek aro atomikoa izena eman diote guda-osteko aldi berri oneri. Nire eritzian obe litzake Batasun aroa edo orrelakoren bat deitzea. Zergaitik, Aita Santu Joan XXIII-gnk. zuen bezala atomika ta teknika itxu onen aurrearakak gizadia seguratu ta azi ez-ezik, alkarren bildur eta eriotz larrian jarri izan du. Eta egokera tamalgarri au erremediatzeko gizonen artean alkartasun, pake-bide eta organizazio berriak asmatu bear izan dira gizonaren askatasuna ta seguridatea eutsi eta lortzearren... Esanai dudana da axaleko optimismo ta pesimismo oriek baiño sakonago ari gerala. T. de Chardin-ekin gaude optimismo ta pesimismo absolutez ari denean.

Jaspers berak ere Teilhard de Chardin-en dilema darama bere sakonean: Nihilismua ala Sifiismena. Haidegger-ek "Jainko gabetasunean edo utsunean" ikusten du gaurreguneko gaitzik bortitz eta beldurgarriena. Begira zer esaten duen Jaspers-ek nihilista ondatzaille porrokatu ori dela-ta:

Lur ziurretik kanpo geratu den gizona, tradizioaren jarraipenetik etenda, aberririk gabeko bizilagun biurtua... bere buruakin ere desleial, bere izaitearen sakonenean desesperatua, itz batean esateko, Traszendenzian erroturik zegoen Sifiismen zaharra galtzean bere burua ere galdu duen gizona. "Jaspers-ek uste du arazo batean datzala gure etorkizunaren suerte guzia. Kuestio onek erabaki ta kondizionatzen duela, alegia: Nola eta zer sifiistuko ote gizonak?" Izan ere, garbi dago Jainkoaganako Sifiismenak bakar-bakarrik salbatu gintzazkeala nihilismo porrokatu orretatik.

MUNDUAREN ETORKIZUNA TA KRISTAUGOA

Zer ikusi dauka Kristianismuak, bada, giza-etorkizunarekin? Zer erantsi edo sostengu eman dezaioke etorkizunari? Sifismena, bai sifismena bere sentidurik bortitzenean, Jaspers-en sifisimen maillaketa kristautu ta osatu: Sifismena Jainkoagan, gizonean, munduan gizonak dauzkan posibilidadeetan, au da, munduaren aurrean duen askatasunean.

Izan ere, nun alkartu eta osatu da obekiago Kristautasunean baiño Sifismena Jainkoan, gizonean, eta gizonak munduan dituen posibilidadeetan? Dudarik gabe, Kristianismuak lortu ditu obekienik trazendentzia ta inmanenziaren arteko artu-emanak eta alkar-loturak. Jainkoaganako Sifismenak ezpaigaitu ifiolaz ere munduan siñistez libratzen. Alere, azken mende oetan Humanismua jarri digute lehengo Teozentrismuari buruz. Mundua deskubritu dute berez-bere, eta mundu orretan trikuak bezala itxi dira. Auetarikoa duzu, esate baterako, Komunismua. Eztute goi-aldetik, kanpotik ezertxo nai. Onelako gizona, ordea, besamotz edo erdi-gizon gelditzen da.

Aurrerapen eta ondasun guziak Jainkoagan baitute beren sustrai ta lehen arrazoia. Aurrerakoan, emendik mende batzuetara Aurrerapenak ondasun eta erreztasun aundiak ekarri izango dizkigu. Aseko ote du, ordea, gizadi aurrerakoi, porrokatu au sekula? Bai zera! Gizadiaren irrika ta barren egarriak orduan ere amorru bizikiaren eskatuko du Asebate Absolutoa. Mundu onetako etengabeko aurreraka au betiere finitua da berez, mugatua ta une utsa. Kristianismuak, Eleizak eman dezaioke soilki aurreraka orri egiazko sentidua, balorea ta jomuga...

Lehen aipa dugun lez datorren aro berria Alkartasun eta Batasun aroa izango da. Gizadiaren etorkizunak munduko organizazio jeneral batera jotzen du. Teilhard-ek kosmoaren aroa deituko du. Munduaren batasunerako joera au ere Kristianismuak bete eta gidatu dezake bakarrik bear bezala, Eleizaren katolikotasuna ta ekumenikotasunaren barrutian, Jaun bakar batekin, Sifisimen bakar batekin, eta ludiko erri ta kulturaen zenbait kolore desberdiñekin alkartasunik estuenean.

JACQUES MARITAIN ETA GIZADIAREN ORGANIZAZIOA

Eskuetan daukagun alkartasuneko aro berria, beraz, Kristianismuak gidatu lezake bakar-bakarrik bear bezala. Kristauren salbazioa ezpaita lortzen bakarka, alkartasunean, Batzarrean, familian, Eleizan

baizik. Betiko Bizitza ere ez datza bakardadean edo banaka, santuen alkartasun eta artu-emanetan baizik.

Egia esan, gizon txepelak izan Eleizakoak ere eta izatu dituzte gizaldietan zear euren akats, estura ta aburgesamenduak. Alere, ba-goaz poliki-poliki Kristianismua ta Eleizaren indarrez munduaren oberantza bidean.

Jacques Maritain izan dugu gizadia gizatasunez eta kristauki organizatzen (gaurreguneko erarik modernogoetan organizatu ere) pentsalari eta profetarik trebetsuena. Ain zuzen ere, gaurregun ainbeste estimatzen diren politika ta gizarte bideak mundu alkartu ta libre baterako organizatzen... Orregatik, Maritain-ek pentsatu ta igarri duen mundu organizatu ta alkartu orren ideia jeneral bat baizik ere eman egingo dut.

MUNDUKO GOBERNUAREN ARAZOAK, OIÑARRIAK ETA JOMUGA

Maritain jaunak munduko politika organizazioa nola eratu eta zein bidetatik osatu bear den ekin baiño lehenik arazo onen bi sustriak ematen dizkigu aditzera: nazioarteko ta ekonomien arteko alkar-loturak (interdependentziak), eta estadu modernuen Soberania tirria.

Batasun bideko aurreraka onetan nazioarteko alkar-lotura ori ezta iñundik ere pake-bide, gorroto bide ta guda seiñalea baizik. Ekonomi soillekoa baita alkar-lotura ori, ta ez naita, borondatez ezarri edo organizatu diren tratatuak edo artu-emanak. Nazioarteko ekonomien alkar-lotura auek, teknikaren zabalkundez eta eragiñez, nazioetako politikak ere derrigorrean jarri izan dituzte alkar-loturan erantsirik. Borondate txarrez, ordea, beste erremediorik ezean, ta nazio bakoi-tzaren arrokeri nazionalak mintzen direlarik. Alde batetik, beraz, teknika itxu onek, alabearrez, orobateko guda beldurgarri batean amiltzeko bidea darama...

Bestalde, laterri modernuen ahal guzia irentsi eta menderatu naia neurrigabea da. Alere, estaduen griña gaizto au, erriak, kostituzioak, expresiorako askatasunak nolabait ere eutsi eta zuzenbidetuko dute erria demokrazizkoa denean... Beste nazioekin bear dituzten artu-emanak eta alkar-loturak zaintzeko, ordea, eztago ezer O.N.U. txepel bat ezezik. Ezta estadu ta ekonomi boteretsuak erbestekoak kolonizatzeko edo menderatzeko geikeriak neurritzatzeko ere.

Gauza bat argitu nai nuke orain. Alegia, "Jus gentium" edo na-

zioarteko Deretxuaren lege nagusi bat da, uri bat edo gizarte osoro bat beretzat ia naikoa osatzen ezteanean, eta beste nazio anaiekin alkartu bearra nabaritzen duenean *erreñua* edo osatuko du... Eta mailaketa au bera jarraiturik, erreñuak, nazioak edo estaduak pakerik lortu ezin dutenean eta eurentzat naiko ezirela nabari dutenean, garbi da gizarte osoroak izaitea laga dutena, beraz, beste organizazio zabalago batean bearko dute osatu, au da, gaurregun mundu osorako eratu nai dugun nazioarteko Alkartasuna, politikoki organizaturik.

Dakusagun, bada, Mundu alkartu onen idea ezteela amets utsa, Filosofia ta teologia jator eta egiazkoa dela. Au ala delarik, berez benepein ezta eziñekoa alkartasun lortze au. Lendabizi bear duguna da siñismena, Eleiza ekumenikoak eta Siñismentak eragingo digu gero eskuak eta burua lanean jartzera-ta.

Bi gobernu modu eratu ta ezarri ditezke mundu osoan denborarekin: munduko gobernu tramankulua deritzana, edo munduko politikaren organizazioa. Lenengo gobernu molde, tramankulu ori estaden gobernuari dagokio. Azalekikoa ta bortxazkoa izango bailitzake, politikazko gizarterik gabeko edo politika gorputzik gabeko estada, gorputzik gabeko zerebro soilla.

Errien arteko politika organizatuak, ordea, erritarren autakundeak eta erritar ordezkariak bear ditu politika organizatzeko, ez soilki gobernu desberdiñetako bidalioen bidez, gizakume orok libreki eraturikoa baizik.

Alere, ezta au naikoa, etxea tellatutik asi nai ezpada... erri partikular bakoitzaren libertade nagusi ta esentzikoena, kultura, morala ta izaite berezia al den erarik osoenean errespetatu ta onartu bear dira politikazko egiazko bizitzaren onerako. Erri auek, bere artean, geiago askatu edo iriki bearko dute orain arteko esitura edo independentzia ori, alere, kanpotiko arazoetan geiago barrutikoetan baiño.

Munduko alkartasun au bizkortzearen adiskidetasun zibikoaren sentimendua sortu ta indartzea litzake erarik jakintsuena. Orretarako ari dira beste mugimētuen artean Europako Unibersidadearekin t.a. munduaren osakuntzarako lehen pausoak urratzen.

“Dena dela, munduko erriak alkartasunean bizitzeko gogoia ta naia izaitea askatasun bidez bakarrik allegatuko dira.”

Politika alkartu au ez litzake federaziozko Batasuna izanen, Batasun pluralista bat, edo Batasun-bariatasun bat baizik.

“Probidentzia dugu kondaira ta munduaren gobernari” (Maritain). Eta Siñismena ta Itxaropena dugunontzat gaurreguneko zenbait gauzaek Batasun Aldirako joera nabarmena azaltzen digute. Ori bai, gizaldien eragifnez, eta gizonaren borondate ona ta sakrifizioa edo

gabetasuna dela bide. ALKARTASUNERAKO KONZIENTZIA GU BAITAN ITSATSI TA ERROTZEN DENEAN, bereala asiko gera orduan T. de Chardin eta Maritain jaunen amets edo profeziak betetzen eta egizatzen.

Orobat, kondaira zear baztertu diren elementu ta aberastasun oro alkartu ta asimilatuko dira datorren Batasun aroan. Maritain-ek dienez *Maitasunaren kultura batasuna* izango da datorren kondaira-aldia-
ren bereiztasuna. Batasuna ta bariatasuna. Nazio bakoitzak mundu osoarekiko misio partikularra bete bear baitu. Poliki-poliki, baiño au izango da munduaren oberantza bidea ta Batasun bide bakarra.

* * *

Bukatzeko, Aita Santu Joan XXIII-gna. (G.B.) ezin utzi dezaket aipatu gabe lantxo au erdi-lan gertatu eztedin eta munduko Batasun ideiarri sekulako eragiña ta mistika bizia ezarri diolako. Ain zuzen ere, ideia jator eta zoragarri au zenbait kristau eta borondate oneko gizon guzietan Berari eskerrak bizkortu eta errotu delako.

Batez ere, aizkeneko "Pacem in terris" enziklika garrantzitsu ta paregabea dugu munduaren alkartasun eta organizazio ideia oiñarritu, osatu, eta bizkortzera etorri zaiguna. Izan ere, ideia ta Elburu mundial onen muiña eta sustraiak ere erabat kristauak dira.

Adibidez, enziklika famatuaren lau kapitulu-
en idatzburuak emango ditut soil-soillik. Munduko alkartasun au giza-pertsona errespetatuz asi eta munduko nazioen alkartasun bortitz, bizi eta osatu batera iritxi nai dena:

- 1) "Gizakumeen arteko ordena: Eskubide ta eginbearrak."
- 2) "Gizon eta agintza publikoen arteko artu-emanak polititako bazkun edo gizarte (comunidad política) desberdiñen barrutian."
- 3) "Gizarte politikakoen arteko artu-emanak."
- 4) "Indibiduoa ta gizarte politikakoak munduko gizarte bazkunakin artu-emanetan."

Orain, egin dezagun lan trebetsu ta finki mundu osoak ainbeste maite izan duen Aita Santuak zabaldu eta bultzatu duen Batasun bidean, bere Bedeinkazioa ere gure gain dugu-ta... "Pacem in terris", Pakea erri guzien artean, Egian, Zuzenbidean, Maitasunean eta Askatasunean finkaturikoa.

OIARZABAL-DAR ALEJANDRO.